

De foretrækker fængsel, men har brug for socialpædagogisk støtte

Stemplet. Nogle af de bedst fungerende domfældte er svære at nå pædagogisk. De føler sig stigmatiserede ved at blive anbragt i et botilbud for udviklingshæmmede – og foretrækker at afsone i fængsler. De er umotiverede, distancerer sig fra de øvrige beboere og rømmer ofte. Anne Marie Thyrring, jurist i Århus Kommune, peger på et problem. Og efterlyser nye løsningsmodeller, som matcher gruppens særlige behov og problemer. Uanset hvad man vælger, skal der indgå en betydelig socialpædagogisk støtte.

Hvad stiller man op, når en domfældt beboer vedblivende foretrækker fængsel frem for social støtte i et botilbud? Og når han af samme grund trækker et spor af problemer efter sig, der gør det socialpædagogiske arbejde overordentligt vanskeligt?

Det er faktisk situationen i forhold til nogle af de bedst begavede domfældte, der ikke ser sig selv som handicappede - og derfor udgør en stor udfordring for

de sociale myndigheder. Sådan vurderer Anne Marie Thyrring, jurist i Århus Kommune. Hun har som samrådsmedlem siden 2003 – først i Århus Amt, nu i det Østjyske Samråd – været med til at behandle op mod 90 sager.

En hel del af dem drejede sig om sigtede eller domfældte, der enten var udviklingshæmmede i lettere grad eller principielt set ikke var det, men som måtte ligestilles hermed ud fra en samlet

vurdering af deres funktionsniveau. Anne Marie Thyrring skønner, at der for mellem 10 og 20 procent af disse kunne konstateres nogle af de skitserede problemer.

Hvori består problemerne nærmere?

”De vil meget ofte slet ikke være i botilbuddet. Kunne de bestemme, skulle de ikke have noget som helst med vores område at gøre. Aldrig nogensinde. For de ser sig selv som normale, relaterer

Anne Marie Thyrring, jurist i Århus Kommune, har som samrådsmedlem siden 2003 – først i Århus Amt, nu i det Østjyske Samråd – været med til at behandle op mod 90 sager.

”Uden motivation er det stort set umuligt at udøve den nødvendige pædagogiske påvirkning, der skal sætte en positiv udvikling i gang. Og ret beset er flere af dem også for intellektuelt velfungerende til, at de for alvor kan få noget ud af den pædagogik, man som hovedregel driver i et § 108-tilbud.”

sig næsten hele tiden til det normale – og har man begået kriminalitet, er det normale altså at komme i fængsel. Så dér vil de også hen.

Derfor føler de sig i den grad stigmatiserede, når de i stedet får at vide, at de er 'udviklingshæmmede'. Og tilmed bliver anbragt på 'en institution for personer med vidtgående psykisk handicap', som det hedder. Den sociale foranstaltning opfatter de klart som en straf."

Hvilke konsekvenser har det?

"De blokerer og vil ofte ikke medvirke til noget som helst, ja, opponerer måske ligefrem mod pædagogerne. Og uden motivation er det stort set umuligt at udøve den nødvendige pædagogiske påvirkning, der skal sætte en positiv udvikling i gang. Og ret beset er flere af dem også for intellektuelt velfungerende til, at de for alvor kan få noget ud af den pædagogik, man som hovedregel driver i et § 108-tilbud. Vores erfaring er i hvert fald, at det i disse sager ikke er så let at effektuere en dom på den ønskede måde. Og ikke sjældent har vi bedt statsadvokaten vurdere, om der skal ske en skærpende af dommen."

Hvordan er de over for de øvrige beboere?

"De lægger ofte klart afstand til dem. Ind i mellem kan de være meget styrende og grove, hvilket delvist skyldes, at det kan knibe noget med deres empatiske evner. Og selvom de måske kan have held til at tyrannisere de andre, får de alligevel ofte en slags stjernestatus, fordi de kan så meget mere. Nogle af de øvrige beboere ser direkte op til dem."

Rømmer de oftere end de andre beboere?

"Ja, det gør de. De trives ikke rigtigt på § 108-tilbuddene og er derfor også sværere at 'holde på'. De er så at sige 'rømningstruede' og kan eksempelvis slippe af sted ved at stjæle en bil."

Når de ikke profiterer tilstrækkeligt af et ophold i § 108-tilbuddene, hvad skal der så til?

"Ja, dér hører de simpelt hen ikke til. Så vi bør etablere andre foranstaltninger, som i langt højere grad er skræddersyet til denne gruppe.

Hvad det præcist skal indeholde, er jeg som jurist næppe den rette til at udbrede mig om. Det bør selvfølgelig undersøges nøjere af fagfolkene, hvorledes der kan sættes ind med en anden pædagogik, og især mere psykiatri, yderligere misbrugsbehandling, mere målrettet beskæftigelse og undervisning - og så videre. Men jeg tør godt sige, og heri tilslutter mine kolleger i samrådet sig, at et alternativt tilbud er nødt til at tage højde for, at disse domfældte rent faktisk har en bedre begavelse end de øvrige domfældte. Og at deres personlighedsforstyrrelser næsten uden undtagelse er det største problem."

Så du tænker ikke på 'knaster' til kriminalforsorgens fængsler?

"Nej, slet ikke! De hører overhovedet ikke til i det regi. Det får de intet ud af, tværtimod. Og kriminalforsorgen råder i sagens natur heller ikke over den ekspertise, der skal til i forhold til den gruppe. En positiv udvikling skal primært ske gennem en socialpædagogisk indsats. At de gerne selv vil i fængsel, hænger sammen med deres ofte meget urealistiske forestillinger om, hvad det vil indebære for dem. Og fordi de tiltror sig selv færdigheder, de bestemt ikke har. Således tror de, at de i et fængsel vil blive optaget i 'gruppen af hårde drenge', og derfor vil blive en af dem, som de andre fanger ser op til – og er bange for.

Efter min vurdering bør de afgjort fastholdes i socialt regi. Men opholdet bør være i et miljø, hvor hele beboergruppen er bedre fungerende og dermed langt mere homogen. Det vil givetvis betyde, at de ikke føler sig nær så stigmatiserede."